

Høringsnotat

om

Forslag til lov om ændring af lov om ændring af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., lov om de gymnasiale uddannelser og lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser (Udskydelse af solnedgangsklausul, afskaffelse af ventelister, begrænse mulighed for institutionskift og etablering af tilskudsloft for elever på private gymnasier)

1. Indledning

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 17. august 2021 til den 14. september 2021 været i høring hos 63 høringsparter. Høringsudkastet har været offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget 19 høringssvar, hvoraf 7 høringssvar indeholder bemærkninger til udkastet. En oversigt med angivelse af, hvem der har afgivet høringssvar, er vedlagt.

2. Sammenfatning af ændringer i lovforslaget i forhold til høringsnotatet

Høringsvarene og -processen har givet anledning til følgende ændringer i lovforslaget

- Indsættelse af undtagelse fra forbud om at anvende ventelister for institutioner, der modtager tilskud til særligt tilrettelagte forløb efter § 33 b i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og § 15 c i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse (ASF-klasser).
- Tilkendegivelse i de almindelige bemærkninger afsnit 2.2. om ventelister om, at institutioner omfattet af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse i forbindelse med kommende lovforslag til implementering af en samlet elevfordelingsmodel tilsvarende forventes at blive omfattet af forbud mod at oprette ventelister for så vidt angår de erhvervgymnasiale uddannelser.
- Indsættelse i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse af en henvisning til det foreslåede § 12 b i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. om forbud mod ventelister så det sikres, at forbud mod at oprette ventelister også kommer til at gælde for institutioner omfattet af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, der er godkendt til udbud af uddannelsen til almen studentereksamen og udbud af uddannelsen til hf-eksamen.
- Tydeliggørelse af i de specielle bemærkninger til § 14 b i lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser, at det er lederen på den modtagende afdeling/institution, der vurderer, om transporttidskriteriet er opfyldt ifm. skift pga. flytning.
- Tydeliggørelse af i de specielle bemærkninger til § 8 b i lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser, at den foreslåede bestemmelse ikke indebærer en begrænsning i, hvor mange elever de private gymnasier kan optage, men alene et loft over, hvor mange årselever de vil kunne få tilskud til.

Der er herudover foretaget enkelte tekniske justeringer samt redaktionelle og lovtekniske ændringer i lovforslaget.

3. Generelle bemærkninger

Danske Private Skoler – grundskoler og gymnasier finder, at det er uforståeligt, at en elevfordelingsordning på de offentlige gymnasier skal have så store konsekvenser for de frie og private gymnasiale uddannelser. Foreningen undrer sig over, at man ønsker at gennemføre en ordning, man på forhånd ved vil skabe utilfredshed blandt de unge og deres forældre. Foreningen finder det dybt kritisabelt, at man ved at lave en kapacitetsbegrænsning på de frie og private gymnasiale uddannelser vil forhindre unge og deres forældre i at vælge et værdibåret, frit og privat uddannelses tilbud. Man begrænser med lovforslaget det frie initiativ og mulighederne for alternative uddannelser.

Dansk Industri anfører, at det er fornuftigt, at den politiske aftale overordnet søger at tage hånd om nogle konkrete problemstillinger i tyndtbefolkede områder.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening mener overordnet set, at der er mange gode intentioner i forslagene, som de derfor støtter.

GL støtter helt overordnet aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser og dermed desværre også behovet for endnu et overgangså, inden modellen kan træde i kraft. GL havde helst set den ny elevfordelingsmodel træde i kraft dette skoleår.

Danske Gymnasier tager helt overordnet positivt imod, at der i juni blev lavet en politisk aftale om en ny elevfordelingsmodel og nye regler for kapacitetsstyring med henblik på at løse de udfordringer knyttet til polarisering og faldende ungdomsårgange, som gymnasierne står over for de kommende år.

4. Bemærkning til elementer af lovforslaget

4.1. Udskydelse af solnedgangsklausul

DEG-B og DEG-L er grundlæggende ikke glade for udsættelse af solnedgangsklausuler, men i dette tilfælde, hvor udskydelsen skal løse en teknisk udfordring, indtil den nye elevfordelingsmodel træder i kraft for optagelse til skoleåret 2023-24, giver det undtagelsesvist mening med en udskydelse.

Danske Gymnasier bemærker, at det er positivt, at der er politisk vilje til at afhjælpe udfordringer på allerede udfordrede institutioner indtil den samlede elevfordelingsmodel kan implementeres i 2023/24, om end foreningen ikke forventer, at forlængelsen af solnedgangsklausulen i sin nuværende form vil blive anvendt i større omfang. Danske Gymnasier påpeger nødvendigheden af, at muligheden for at fastsætte lokale elevfordelingsregler også skal kunne anvendes i områder, hvor en kritisk elevmasse er en konsekvens af den demografiske udvikling.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

En ændring af mulighederne for at fastsætte lokale elevfordelingsregler falder uden for den politiske aftale af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser.

4.2. Ventelister

For at fastholde og udvikle elevvæksten på hhx og htx opfordrer DI til, at hhx og htx helt eller delvist friholdes ift. de elementer af lovændringen, der vedrører ventelister og skoleskift. Hvis nogle unge ikke kan komme på hhx og htx grundet kapacitetsudfordringer eller forældreindtægt, og der ikke er mulighed for at oprette ventelister, kan det have den konsekvens, at færre unge kommer på hhx eller htx, idet en del unge vil have et lokalt stx som 2. prioritet frem for en hhx/htx længere væk fra bopælen.

DEG-B og DEG-L mener ikke, at ventelister i sig selv begrænser mindre populære naboinstitutioners mulighed for at skabe og fastholde et fagligt og økonomisk bæredygtigt tilbud. Problemet opstår, når modtagerskoler kontakter elever direkte med henblik på at tildele dem en plads. DEG-B og DEG-L mener derfor, at modtagerskolen burde forbydes at kontakte elever direkte med tilbud om en ledig plads. Skoler, der ikke overholder dette, bør underlægges sanktioner (i hvert fald hvis det er en blivende bestemmelse, når de nye elevfordelingsregler træder i kraft).

Medlemmer fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anfører, at det, at elever står på venteliste på andre gymnasier, kan være ødelæggende for at opnå en velfungerende klasse såvel fagligt som socialt. Det gælder ikke kun for den elev/de elever, der er på venteliste, men også for resten af klassen, da det har betydning for deres engagement i al almindelighed og samarbejdet i klassen i særdeleshed.

GL støtter ændringerne, der forbyder ventelister. De er dog dybt forundret over, at reglerne ikke gælder for de erhvervsgymnasiale uddannelser. På trods af, at erhvervsgymnasierne først indgår i elevfordelingen i 2023, oprettes der ventelister på en del af de overansøgte afdelinger. Ventelister, der tager elever fra andre erhvervsgymnasier og fra de almene gymnasier og dermed udhuler deres elevgrundlag, økonomi og samtidig undermineres den nuværende elevfordelingsmodel. Det bør også sikres, at de private skoler ikke løbende optager elever fra de omkringliggende institutioner.

Danske Gymnasier finder det problematisk, at det ikke fremgår af lovudkastet, at samme forbud vil blive indskrevet i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse. Foreningen mener, at dette er grundlæggende nødvendigt for at almengymnasiale og erhvervsgymnasiale uddannelser kan operere på lige vilkår inden for rammerne af den nye aftale om elevfordeling. Det fremgår ikke af lovbemærkningerne, hvordan eller om der forventes at blive ført tilsyn med eller sanktioneret mod eventuel overtrædelse af den nye § 12 b, eller hvordan det vil fremgå, at en institution ikke kan oprette ventelister. Det fremgår heller ikke, hvordan gymnasierne skal administrere, hvor mange og i hvilken rækkefølge elever kan tildeles en plads på det enkelte gymnasium i forbindelse med institutionsskift, der skyldes flytning eller trivselshensyn, når der ikke må oprettes ventelister.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser, at de erhvervsgymnasiale uddannelser, hhx og htx, skal omfattes af den kommende samlede elevfordelingsmodel.

De erhvervsgymnasiale uddannelser er efter det gældende regelgrundlag ikke omfattet af elevfordeling. Af samme grund finder ministeriet ikke på nuværende tidspunkt anledning til at lade de

erhvervsgymnasiale uddannelser omfatte af et forbud mod ventelister. I forbindelse med kommende lovforslag til implementering af en samlet elevfordelingsmodel forventes institutioner omfattet af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse tilsvarende omfattet af et forbud mod at oprette ventelister fsva. de erhvervsgymnasiale uddannelser. En sådan tilkendegivelse er indarbejdet i lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.2. om ventelister.

Desuden sikres det ved en indsættelse i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse af en henvisning til det foreslåede § 12 b i lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. om forbud mod ventelister, at forbud mod at oprette ventelister også kommer til at gælde for institutioner omfattet af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, der er godkendt til udbud af uddannelsen til almen studentereksamen og udbud af uddannelsen til hf-eksamen.

I forhold til det af DEG-B og DEG-L anførte om, at modtageskoler burde forbydes at kontakte elever direkte med tilbud om en ledig plads, bemærker ministeriet, at når der ikke længere kan oprettes ventelister, så vil en modtageinstitution ikke have en liste over potentielle elever, som institutionen vil kunne kontakte, hvis der opstår en ledig plads på institutionen. Institutionen må i stedet for afvente at potentielle elever kontakter institutionen.

Der har i dag ikke været et krav om, at institutioner skulle have ventelister til håndtering af elevoptag. Med lovforslaget indarbejdes et eksplicit forbud mod at anvende ventelister. Institutionerne vil – som i dag - skulle administrere optag af elever lovligt og sagligt også uden brug af ventelister. I de tilfælde, hvor to elever retter henvendelse til en institution på præcis samme tidspunkt, og der kun er en plads, så skal institutionen optage på baggrund af på forhånd fastsatte objektive kriterier.

De allerede gældende regler omkring tilsyn og sanktioner vil også finde anvendelse på dette forhold.

Under høringsfasen er ministeriet blevet opmærksomt på, at der er behov for, at institutioner, der modtager tilskud til særligt tilrettelagte forløb efter § 33 b i lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og § 15 c i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse kan undtages for forbuddet mod at anvende ventelister, for så vidt angår disse forløb. Det drejer sig helt konkret om gymnasiale uddannelses tilbud (ASF-klasser) for elever og kursister med Aspergers syndrom, hvortil institutionen modtager tilskud efter de nævnte bestemmelser. Ansøgere til ASF-klasser vil som udgangspunkt ikke kunne enkeltintegreres i de almindelige tilbud. En venteliste til en ASF-klasse vil dermed typisk være en venteliste med henblik på at blive optaget på uddannelsen i det hele taget og ikke et spørgsmål om at skifte fra en institution til en anden.

4.3. Skift af institution

4.3.1. Skift af uddannelse

DI mener, at det er afgørende, at der skabes incitament til, at flere unge skifter til hhx og htx. Af samme grund bør skoleskift fra stx eller hf til hhx eller htx heller ikke begrænses, uanset begrundelse.

GL anfører, at det kan overvejes kun at muliggøre skift mellem uddannelser til skoler, der ikke overstiger deres kapacitet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker, at lovforslaget ikke begrænser den ret en elev har til at skifte uddannelse efter § 14 i de gymnasiale uddannelser uden tab af tid, heller ikke hvis skift af uddannelse samtidig indebærer skift af institution. Den foreslåede begrænsning i muligheden for at skifte institution til flytning af bopæl eller mistrivsel, omfatter ikke de tilfælde, hvor eleven skifter institution i forbindelse med uddannelse.

Ministeriet bemærker endvidere til det af GL anførte, at ret til at skifte uddannelse i § 14 i lov om de gymnasiale uddannelser allerede efter gældende regler forudsætter, at der er plads på den nye uddannelse og den nye institution, hvis skift af uddannelse medfører skift af institution.

4.3.2. Skift ifm. flytning

DEG-B og DEG-L mener, at frit uddannelsesvalg er helt afgørende også for elever, som er startet på én uddannelse og ønsker at skifte til en anden. Ift. frit institutionsvalg, så skal der også her være så få begrænsninger som muligt (hvis der er plads på den ønskede uddannelse og institution). Når det er sagt, så mener DEG-B og DEG-L, at de valgte kriterier for at skifte institution undervejs i uddannelsen – uddannelsesskift, flytning og trivsel – er relevante årsager. Dog er kravet om, at elever for at skifte skal få mere end 60 minutters transport fra den nye bopæl til den institution, eleven går på/er indskrevet på, for rigtigt. Elever bør kunne flytte institution ved flytning, hvis en anden institution enten er tættere på den nye bopæl eller nemmere at nå transportmæssigt.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Formålet med at sætte en tidsmæssig grænse for, hvor lang transporttid en elev skal have, før det berettiger til at skifte institution/afdeling inden for samme uddannelse, er at undgå, at flytning – og evt. proforma flytning – kan blive en måde at omgå elevfordelingsreglerne. Når den nye elevfordelingsmodel er trådt i kraft fra skoleåret 2023/24, er formålet endvidere at sikre, at en balanceret elevsammensætning, som er opnået på grund af elevfordelingen, ikke kan blive skævvredet. Den tidsmæssige grænse er fastsat til 60 minutter, fordi det er den samme grænse, som indgår som maksimal transporttid i den nye elevfordelingsmodel. Det er lederen på den modtagende afdeling/institution, der vurderer, om transporttidskriteriet er opfyldt. Dette er tydeliggjort i de specielle bemærkninger til bestemmelsen.

4.3.3. Skift pga. mistrivsel

Medlemmer fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anfører, at når eleverne ved, at de ikke kan flytte, vil de affinde sig hermed og ofte finde ud af, at det gymnasium, de er havnet på, absolut er til at leve med. Den erkendelse når de ikke, hvis de blot venter på at få muligheden for at flytte. I bund og grund er det jo den samme uddannelse, selv om der selvfølgelig kan være forskel på størrelsen af gymnasiet og dermed udbuddet af studieretninger. At skifte gymnasium pga. mistrivsel kan nemt blive en kattelem, da langt de fleste skift indtil nu kan henføres hertil og ikke så ofte geografisk flytning. Reelt vil gymnasier derfor i det skjulte kunne fortsætte med ventelister og strandhugst. Mistrivsel skal præciseres og defineres meget klart. Mener dog alligevel at muligheden skal være der. Det er så bare så meget vigtigere, at der er en vejlederuddannet og kompetent

vejleder, der kan afdække, hvorvidt trivslen rent faktisk ikke kan forbedres på det nuværende gymnasium.

GL anfører, at det fremgår tydeligt af forslaget, hvornår en elev har mulighed for institutionsskift ved flytning, da der er indsat et krav til afstand. Derimod vil det være vanskeligt at vurdere, hvornår der kan foretages flytning som følge af dårlig trivsel. En mere præcis definition bør overvejes. Når elever skifter institution på grund af trivsel, skal det desuden aftales mellem de pågældende ledere. Det er ligeledes uklart, hvad det indebærer.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet har overvejet en mere præcis definition af, hvornår der er tale om mistrivsel, som kan begrunde, at en ansøger eller elev, som har fået reserveret plads eller er endelig optaget, kan skifte til en anden institution.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at elever, som har fået tildelt en plads på en institution/afdeling, ikke skal kunne skifte til en anden og ofte mere populær institution, og derved udhule den oprindelige institutions mulighed for at skabe og fastholde et fagligt og økonomisk bæredygtigt tilbud. Formålet er endvidere at sikre, når den nye elevfordelingsmodel træder i kraft, at der ikke ske en skævvridning af elevsammensætningen på institutionerne.

Det er derfor hensigten med forslaget, at muligheden for at skifte pga. mistrivsel kun skal omfatte de tilfælde, hvor mistrivslen har sammenhæng med den institution, som ansøgeren eller eleven har fået plads på. Dette fremgår allerede af bestemmelsen og de specielle bemærkninger til bestemmelsen. Det kunne fx være tilfældet, hvis en ansøger/elev tidligere har været udsat for mobning, og de personer, som har mobbet, har fået plads på samme institution. Derimod vil mistrivsel, som hænger sammen med, at en ansøger ikke har fået plads på samme institution som sine venner fra grundskolen, i almindelighed ikke kunne begrunde, at ansøgeren får mulighed for at skifte institution.

Mistrivsel kan have mange forskellige årsager og vise sig på mange forskellige måder, og det er ministeriets vurdering, at det er vanskeligt og uhensigtsmæssigt at formulere en detaljeret definition i loven af, hvornår der er tale om mistrivsel, som kan begrunde skift af institution. Ministeriet finder, at det er lederne på de involverede institutioner, som er bedst egnede til at vurdere, om der er tale om mistrivsel, som hænger sammen med den institution, som ansøgeren eller eleven ønsker at skifte fra. Ministeriet har endvidere tiltro til, at lederne foretager denne vurdering i lyset af formålet med bestemmelsen og dermed ikke tillader skift, der har karakter af omgåelse af reglerne.

Til det af GL anførte om aftale mellem modtagende og afgivende leder bemærker ministeriet, at vurderingen af, hvorvidt en ansøger/elev kan skifte pga. mistrivsel foretages af lederen på den modtagende skole. Dette fremgår allerede af de specielle bemærkninger til bestemmelsen. Lederen på den modtagende institution vil bl.a. også i den forbindelse skulle tage hensyn til, om der er ledig kapacitet til at optage eleven. Lederen på den modtagende skole vil imidlertid ikke kunne foretage en fyldestgørende vurdering af, om mistrivslen skyldes forhold på den afgivende institution, uden at have været i dialog med lederen på den afgivende institution herom. Hvis lederne på den afgivende og modtagende institution er uenige om, hvorvidt mistrivslen kan henføres til den

afgivende institution, vil det i sidste ende være lederen på den modtagende institution, der – under behørig hensyntagen til formålet med bestemmelsen – beslutter, om der kan ske skift pga. trivselsmæssige årsager.

4.3.4. Begrænsning af skift til bestemte tidspunkter

DEG-B og DEG-L mener, at en anden mulighed for at imødegå at elever søger en institution udelukkende med forhåbning om at kunne blive optaget på en anden institution efter skolestart, er, at det kun skal være muligt at skifte institution efter grundforløbet og igen til januar i 1. g.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser, at der fortsat skal være mulighed for, at en elev kan skifte uddannelsesinstitution i forbindelse med flytning, eller hvis der er problemer med trivsel. Det er ikke en del af aftalen, at skift af institution skal være begrænset til bestemte tidspunkter.

Ministeriet finder endvidere, at det ikke er hensigtsmæssigt at begrænse skift pga. flytning og mistrivsel til bestemte tidspunkter i uddannelsesforløbet.

4.3.5. Skift pga. studieretninger

Medlemmer fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anfører, at eleverne kan blive tabere i forhold til valg af studieretning. Der nævnes ikke noget om, at man kan/må skifte gymnasium, med den begrundelse, at et (lille) gymnasium ikke kan udbyde den ønskede studieretning.

Danske Gymnasier finder det problematisk, at elever ikke kan få lov til at skifte fra én institution til en anden, hvis den institution, som eleven er optaget på efter grundforløbet, ikke kan oprette den studieretning, som eleven ønsker at gå på. Danske Gymnasier foreslår derfor, at det skal være muligt for en elev at skifte institution, hvis der på den institution, som eleven er optaget på, efter grundforløbet ikke oprettes en studieretning inden for det hovedområde, som eleven har ønsket, dog kun inden for de tre hovedområder naturvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora. Foreningen noterer sig desuden, at skift i forbindelse med flytning eller af trivsels-hensyn skal ske efter aftale med lederen af den institution, der afgiver eleven. Samme forhold bør gøre sig gældende, hvis en elev ønsker at skifte institution, fordi der efter grundforløbet ikke oprettes en studieretning inden for det hovedområde, eleven ønsker.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser forholder sig ikke til, om der skal være mulighed for at skifte institution med henvisning til, at eleven ikke efter grundforløbet får opfyldt sit ønske om studieretning på de 3-årige gymnasiale uddannelser (stx, hhx og htx).

Danske Gymnasiers forslag om, at der skal være mulighed for at skifte institution efter grundforløbet, hvis en elev ikke får en studieretning inden for det hovedområde, eleven har ønsket, forholder sig kun til uddannelsen til almen studentereksamen og omfatter studieretninger inden for hovedområderne naturvidenskab, samfundsvidenskab og sprog, men ikke hovedområdet kunst. Ministeriet bemærker, at ca. 90 pct. af 1.g-eleverne på stx i skoleåret 2019/20 havde en studieretning, der falder inden for de tre hovedområder, som Danske Gymnasier foreslår omfattet.

Ministeriet bemærker, at Danske Gymnasiers forslag i givet fald også måtte skulle udbredes til at omfatte uddannelserne til merkantil- og teknisk studentereksamen (hhx og htx), herunder en vurdering af, hvorvidt det er alle eller kun nogle af hovedområderne på disse uddannelser, som skal være omfattet.

Ministeriet har forståelse for Danske Gymnasiers forslag ud fra et fagligt hensyn og et elevperspektiv. Formålet med bestemmelsen er imidlertid at undgå, at visse institutioners elevgrundlag udhules, fordi eleverne kan skifte til en anden og ofte mere søgt institution, samt at sikre, når den nye elevfordelingsmodel træder i kraft, at der ikke ske en skævvridning af elevsammensætningen på institutionerne. Hvis eleverne får mulighed for at skifte institution, med henvisning til at de ikke får en studieretning inden for det hovedområde, de har ønsket, er der en risiko for, at det vil modvirke formålet med bestemmelsen. Ministeriet er ikke i besiddelse af data for, hvor mange elever der ikke får opfyldt deres ønske om studieretning, herunder hvor mange der ikke får en studieretning inden for det hovedområde, de har ønsket.

Ministeriet vurderer, at der, hvis Danske Gymnasiers forslag skulle imødekommes, også ville skulle tages stilling til, om skifte forudsætter, at eleven i givet fald ville kunne få en plads på den ønskede studieretning eller eventuelt en studieretning inden for samme hovedområde, på den institution, eleven ønsker at skifte til.

Samlet set vurderer ministeriet ikke, at det er inden for rammerne af den politiske aftale at udvide muligheden for skifte til også at omfatte de tilfælde, hvor en elev på en af de 3-årige gymnasiale uddannelser ikke får imødekommet sit ønske om studieretning eller en anden studieretning inden for det samme hovedområde.

4.3.6. Hvem tager stilling til skift pga. mistrivsel

DEG-B og DEG-L mener, at elevskifte skal gå igennem ledelserne på både afgiver- og modtager-skolen, således at det at skifte institution pga. trivsel ikke bliver en ladeport for elever, som bliver tvangsfordelt til fx mindre gymnasier, hvor der skal sikres 3 spor. Der kan ligeledes med fordel sættes en sagsbehandlingsfrist for, hvor lang tid der må gå fra, at en leder henvender sig om institutionskifte til, at eleven får besked for at sikre, at der bliver handlet hurtigt på elevens vegne.

Danske Gymnasier undrer sig over, hvordan lederen på en afgivende institution skal kunne forholde sig til en kommende elevs trivsel på den institution, hvor eleven har fået tildelt plads, idet der med "kommende" må forstås, at eleven endnu ikke er startet på institutionen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår allerede af den foreslåede § 14 b, stk. 2 i lov om de gymnasiale uddannelser samt de specielle bemærkninger hertil, at skift af institution på grund af problemer med trivsel skal ske efter aftale mellem rektor på den modtagende og rektor på den afgivende institution.

Ministeriet er enig i, at det i de fleste tilfælde først vil være muligt for den afgivende institution at vurdere elevens trivsel, efter eleven er startet på uddannelsen. Der kan imidlertid være situationer, hvor det kan være relevant at vurdere, inden eleven er startet, fx hvis en ansøger, som har været udsat for mobning i grundskolen, har fået reserveret plads på samme institution som mobberne.

4.3.6. Tidspunkt for ikrafttræden

Danske Gymnasier finder det uhensigtsmæssigt, at lovforslagets § 3 om begrænsning af mulighed for institutionsskift til de tilfælde, hvor skift skyldes mistrivsel eller flytning, ikke skal træde i kraft den 1. januar 2022, som den øvrige del af lovudkastet, men at tidspunktet derimod skal kunne fastsættes af børne- og undervisningsministeren. Danske Gymnasier vil appellere til de dele af gymnasieforligskredsen, som ikke har ønsket at tiltræde aftalen bag lovforslaget, om at bakke op om disse ændringer med ikrafttrædelse fra 1. januar 2022.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det har været hensigten bag aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelse, at den foreslåede bestemmelse om begrænsning af skift af institution skal træde i kraft den 1. januar 2022 sammen med de øvrige bestemmelser i lovforslaget.

Der er imidlertid elementer i denne del af forslaget, som er omfattet af gymnasieforliget. Da dele af gymnasieforligskredsen ikke har ønsket at tiltræde disse elementer, forventes bestemmelsen først at blive sat i kraft efter næste folketingsvalg af respekt for gymnasieforligskredsen.

4.4. Loft på private gymnasier

4.4.1. Tidsrammen

Danske Private Skoler – grundskoler og gymnasier anfører under henvisning til forligsteksten og lovudkastet, at loftet på elevoptaget på private gymnasiale uddannelser skal være 3 år. Dette bliver de facto til 4 år, da begrænsningen indføres et år tidligere end lovens ikrafttrædelse på de offentlige gymnasier. Dette er dybt problematisk.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Indledningsvist bemærkes, at der ikke i lovforslaget ligger en begrænsning for, hvor mange elever de private gymnasier må optage. Begrænsningen går på, hvor mange elever de private gymnasier kan få tilskud til. Det vil blive tydeliggjort i lovforslagets specielle bemærkninger, at der ikke med § 8 b foreslås et loft for, hvor mange elever de private gymnasier må optage.

Ministeriet bemærker endvidere, at perioden i lovudkastet svarer til den periode, som forligspartierne bag aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser blev enige om. Af aftaleteksten fremgår følgende om tiltagets starttidspunkt: "Private gymnasier får begrænsning på, hvor mange nye elever (1.g og 1.hf) de kan få tilskud til ved optaget til skoleåret 2022/23 [...]", mens der om initiativets udløbstidspunkt fremgår, at loftet foreslås at gælde "[...] indtil 3 år efter, at den nye model træder i kraft". Da den nye model for elevfordeling vil skulle træde i kraft fra og med skoleåret 2023/24, svarer den samlede periode således til fire skoleår fra og med optaget til skoleåret 2022/23 til og med optaget til skoleåret 2025/26.

4.4.2. Reference-år

Danske Private Skoler – grundskoler og gymnasier finder det meget uhensigtsmæssigt, at optagelsesåret 2020/2021 er det sidste reference-år, når det skal udregnes, hvor mange elever en privat gymnasial uddannelse må optage i perioden, hvor der indføres et kapacitetsloft. Således vil det både være mere hensigtsmæssigt og rimeligt, hvis elevoptaget i 2021/2022 gøres til reference-år, da elevoptaget for dette skoleår er kendt ved lovens ikrafttræden.

GL har tidligere argumenteret for, at de private gymnasier ikke har meget uudnyttet kapacitet, og derfor ikke i særligt stort omfang vil kunne mindske modellens ønskede effekter. GL tager derfor det aftalte tilskudsloft for de private udbydere til efterretning. GL vil dog foreslå, at det seneste optag for 2021/2022 vil indgå i beregningerne for tilskudslofterne, så ingen private gymnasier tvinges til at nedsætte deres nuværende optag. Enkelte gymnasier har optaget flere elever i indeværende skoleår, hvilket blandt andet skyldes lukningen af et nærtliggende privat gymnasium.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Indledningsvist bemærkes, at der ikke i lovforslaget er tale om et kapacitetsloft for private gymnasier. Forslaget går på at begrænse, hvor mange elever de private gymnasier kan få tilskud til.

Ministeriet bemærker endvidere, at de i lovforslaget foreslåede reference-år – skoleårene 2018/19, 2019/20 og 2020/21 – er i overensstemmelse med aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser. Skoleåret 2021/22 er ikke med som reference-år, fordi formålet med forslaget er at imødegå, at der sker utilsigtet søgning mod de private gymnasier for at undgå den nye elevfordelingsmodel, som blev offentliggjort den 10. juni 2021. Dette ville kunne vanskeliggøres, hvis optag til skoleåret 2021/22 skulle tælle med.

4.4.3. Tiltag

Danske Private Skoler – grundskoler og gymnasier finder det stærkt bekymrende, at aftalekredsen er enig om, at den, inden loftet for antallet af tilskudsudløsende elever udløber, vil gøre status på, om der fortsat er behov for tiltag. Således efterlader man de frie og private gymnasiale uddannelser med stor usikkerhed og manglende mulighed for at kunne planlægge i forhold til elevoptag i et ukendt antal år fremover.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser, at forligskredsen er enig om, at den inden loftet for antallet af tilskudsudløsende elever udløber, vil gøre status på, om der fortsat er behov for tiltag. Baggrunden er, at forligskredsen derved får mulighed for at vurdere, om konsekvenserne af den nye elevfordelingsmodel giver anledning til, at der fortsat er behov for tiltag ift. private gymnasier.

4.4.4. Erhvervs-gymnasiale område

Danske Gymnasier bakker op om forslaget, men ønsker også i denne forbindelse af understrege behovet for, at det erhvervs-gymnasiale område reguleres på samme måde som det almengymnasiale, hvilket derfor bør gøre sig gældende i dette tilfælde vedrørende private gymnasier. Konsekvensen er, at den samlede elevfordelingsmodel vil få ringere vilkår for at opfylde målene om en mere balanceret elevsammensætning og et fortsat geografisk bredt udbud af gymnasiale uddannelser, hvis der er mulighed for, at elever kan omgå modellen på den ene eller den anden måde.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det falder uden for aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser.

4.4.5. Team Danmark Uddannelsespartnere

Danske Gymnasier bemærker, at forslaget om tilskudsloft på private gymnasier i kommuner, der forventeligt vil blive placeret i fordelingszoner, når den samlede elevfordelingsmodel bliver implementeret, undtager private gymnasier, der er Team Danmarks Uddannelsespartnere. Danske Gymnasier ønsker ikke, at den nye elevfordelingsmodel skal medføre et stigende antal ansøgninger til private gymnasier, da dette vil modvirke hensigten med en mere balanceret elevsammensætning.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Formålet med at indføre et loft for tilskud for elever på private gymnasier er ifølge aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser at imødegå, at der i byområder sker en utilsigtet søgning mod de private gymnasier for at undgå elevfordelingen.

5. Bemærkninger uden for lovforslagets ramme

5.1. Hhx og htx

Dansk Industri beklager, at hhx og htx er blevet inddraget i aftalen om en central elevfordeling. Danmark har brug for langt flere faglærte og unge som uddanner sig videre til det private arbejdsmarked. Unge, der har gået på hhx og htx, videreuddanner sig generelt mere mod fremtidens kompetencebehov på det private arbejdsmarked end unge på stx. Det er derfor vigtigt, at nærværende og kommende lovændringer ikke begrænser væksten på hhx og htx.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser, at hhx og htx skal omfattes af den kommende elevfordelingsmodel.

5.2. Søgning mod anden gymnasial skoleform

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening er nervøs for, om forskellige interessenter med forskellige interesser omkring forhandlingsbordet kan/vil indtænke og forebygge de mange måder, hvorpå elever og forældre vil forsøge at komme ind på det ønskede gymnasium. En overvejelse er, om de så alternativt vil søge mod en anden gymnasial skoleform (f.eks. eux eller hf), hvis man ikke lige kan komme ind på sin 1. eller 2. prioritet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker, at den foreslåede elevfordelingsmodel i aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser allerede omfatter den 2-årige uddannelse til hf-eksamen.

Ministeriet bemærkninger endvidere, at det fremgår af den politiske aftale, at modellen ikke i sig selv rykker på balancen mellem erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser.

5.3. Midlertidigt stop for optag

Medlemmer fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anfører, at de er meget glade for, at det såkaldte nul-år ikke længere omtales. Nul-året har affødt rygter om, at bestemte gymnasier lukker, men det er jo bare optagelse et enkelt år, for at få styr på særlige gymnasiers "udfordringer". Det ser ud til, at bestyrelserne på gymnasierne/institutionerne selv skal bede om et nul-år.

Danske Gymnasier ønsker på det kraftigste at understrege nødvendigheden af, at forligskredsen hurtigst muligt træffer beslutning om de objektive kriterier, der skal identificere de 6-9 gymnasier, der skal have et midlertidigt stop for optag af elever i skoleåret 2022/2023. Processen for fastsættelse af kapacitet for skoleåret 2022/2023 er allerede i gang, og derfor er det ekstremt u hensigtsmæssigt, at gymnasierne og regionerne endnu ikke ved, hvilke gymnasier, der ikke skal optage elever næste år. Tilsvarende er det uhyre svært for fordelingsudvalg at træffe beslutning om at fastsætte elevfordelingsregler, da det er helt umuligt at forudsige effekten af sådanne regler, så længe beslutningen om de 6-9 gymnasier ikke er truffet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Børne- og Undervisningsministeriet er meget opmærksomt på, at der er ønske om hurtig afklaring af, hvilke institutioner der omfattes af midlertidigt stop for optag.

5.4. Sociale og pædagogiske årsager

Medlemmer fra Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anfører, at det er positivt, at det er sociale og pædagogiske årsager, der skal være begrundelsen for tvungen fordeling og ikke indkomst som tidligere nævnt.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Den eksisterende mulighed, der med dette lovforslag foreslås forlænget, indebærer, at fordelingsudvalg ved enstemmig beslutning kan fastsætte elevfordelingsregler med det formål at løse eller imødegå udfordringer af faglig, pædagogisk eller social karakter, som har sammenhæng med elevsammensætningen på en eller flere institutioner i fordelingsudvalgets område. Ved implementering af den samlede elevfordelingsmodel fra 2023/2024 vil forældreindkomst indgå i fordelingen i fordelingszoner.

5.5. Gennemsigtighed

Medlemmer af Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening anfører, at for eleverne vil nogle af forslagene naturligvis betyde, at det kan være svært at være bare nogenlunde sikker på at komme på samme gymnasium som deres kammerater. Man kan frygte, at venner (vennegrupper) søger et andet gymnasium længere væk, hvor sandsynligheden for at blive fordelt væk fra hinanden er mindre, hvilket vil ramme de mindre populære gymnasier.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Gennemsigtighed i den elevfordelingsmodel, som er aftalt i aftale af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser, falder uden for dette lovforslags ramme. Den nye elevfordelingsmodel vil blive reguleret i et senere lovforslag.

5.6. Kompensation

GL anfører, at der de seneste år i høj grad er truffet politiske beslutninger om skolernes kapacitet, som har store konsekvenser for en del af de selvejende, taxameterstyrede institutioner og deres ansatte. Derfor er det væsentligt, at skoler, der bliver sat ned i kapacitet samt skoler med vigende søgning – som minimum bliver kompenseret økonomisk. De fleste omkostninger til bygningerne skal betales alligevel, og det kan betyde, at der tages ressourcer fra undervisningen. Samtidig skal

der sikres ordentlige vilkår og ordninger for de ansatte, der afskediges på grund af den aftalte styring – også i overgangsåret.

Danske Gymnasier opfordrer til, at der gives en økonomisk kompensation til de gymnasier, hvor lokale elevfordelingsregler har vist sig ikke at kunne anvendes, på 650.000kr. svarende til et ekstra årsværk per institution til brug i skoleåret 2021/22. Kompensationen kan eksempelvis gå til mentorordning for frafaldstruede elever, psykologhjælp, tolærerordninger, forlænget skoletid, introophold med fokus på at få klasserne til at fungere socialt, ekstra brug af læsevejledning og matematikvejledning m.v.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Kompensation til gymnasier, der omfattes af initiativet midlertidigt stop for optag, falder uden for dette lovforslags ramme, og kompensation til gymnasier, hvor lokale elevfordelingsregler har vist sig ikke at kunne anvendes, falder uden for aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser.

5.7. Mulighed for fastsættelse af lokale elevfordelingsregler

Rådet for Etniske Minoriteter har i deres høringssvar henvist til rådets høringssvar af 25. oktober 2019 vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. og lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse (Mulighed for fastsættelse af lokale elevfordelingsregler). Heraf fremgår bl.a. at Rådet for Etniske Minoriteter er enige i, at vi har at gøre med et akut problem, og derfor er der forståelse for, at der i år vedtages midlertidige regler, mens et mere gennemgribende regelsæt forberedes. Rådet anførte dog at have en række kommentarer i forhold til forslaget om lokale elevfordelingsregler.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

En justering af den indholdsmæssige ramme for muligheden for at fastlægge lokale elevfordelingsregler falder uden for aftalen af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser.